

Олексій Башманівський,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри слов'янських і германських мов

Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID: 0000-0002-2137-0305

olex_bash@ukr.net

Катерина Яриновська,

магістрантка другого року навчання

Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID: 0000-0003-1922-7494

kyarik555@gmail.com

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ТА ВИБІР МЕТОДІВ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ Й ПОЛЬСЬКОЇ МОВ СТУДЕНТАМИ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядається проблема формування мотивації та вибору методів навчання польської та англійської мов як іноземних здобувачами в закладах вищої освіти. Авторами визначено, що серед основних завдань, котрі ставить перед нами дистанційна освіта в царині іноземних мов є формування комунікативної компетентності здобувачів та розвиток у них чотирьох основних видів комунікації: читання, аудіювання, говоріння та письмо. Здобувач має вільно володіти матеріалом для того, щоб вміти грамотно висловити свою думку усно й письмово. Домінантною проблемою, яка стала об'єктом дослідження є методика вивчення іноземних мов, зокрема польської та англійської студентами закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Актуальність вивчення абсолютно зумовлена нашим суспільством та навколишніми подіями: євроінтеграція, тісна співпраця з представниками цих країн, визнання цих мов як мов міжнародного рівня спілкування.

У статті представлено аналіз шляхів формування мотивації сучасного здобувача освіти у вивченні іноземних мов, проаналізовано найбільш популярні платформи для їх вивчення (Zoom, Google Meet, Skype, Google Clas, Microsoft Teams), наголошено на важливості спеціальної підготовки викладача до навчального процесу в умовах дистанційних технологій, проаналізовано основні методи й техніки навчання (традиційні: бесіда, дискусія, рольова гра, вирішення навчальних проблем, проєктна діяльність, презентація, проблемне навчання, веб-квести, мовна гра, змішане навчання (blended learning), перевернуте навчання (flipped learning) тощо), котрі сприятимуть більш ефективній організації навчально-виховного процесу.

Ключові слова: мотивація, методика навчання, дистанційна освіта, веб-технології, заклад вищої освіти, навчання англійської мови, навчання польської мови.

Bashmaniwski Olexiy, Yarynowska Kateryna. Kształtowanie motywacji i wybór języka angielskiego i polskiego przez studentów uczelni wyższych w warunkach kształcenia na odległość

Artykuł porusza problem kształtowania motywacji i wyboru metod nauki języka polskiego i angielskiego jako języków obcych przez studentów uczelni wyższych. Autorka ustaliła, że wśród głównych zadań, jakie stawia przed nami kształcenie na odległość w zakresie języków obcych, jest kształtowanie kompetencji komunikacyjnych uczniów i rozwijanie przez nich czterech głównych rodzajów komunikacji: czytania, słuchania, mówienia i pisanie. Wnioskodawca musi biegle

posługiwać się materiałem, aby móc kompetentnie wyrazić swoją opinię ustnie i pisemnie. Dominującym problemem, który stał się przedmiotem badań, jest sposób uczenia się języków obcych, w szczególności polskiego i angielskiego, przez studentów uczelni wyższych w warunkach kształcenia na odległość. Trafność badania jest bezwzględnie determinowana przez nasze społeczeństwo i otaczające wydarzenia: integracja europejska, ścisła współpraca z przedstawicielami tych krajów, uznanie tych języków jako języków o międzynarodowym poziomie komunikacji. Artykuł przedstawia analizę sposobów kształtowania motywacji współczesnego studenta edukacji w zakresie nauki języków obcych, analizuje najpopularniejsze platformy do nauki języków obcych (Zoom, Google Meet, Skype, Google Clas, Microsoft Teams), podkreśla znaczenie specjalnego szkolenia nauczycieli dla procesu edukacyjnego w warunkach technologii zdalnych, przeanalizowano główne metody i techniki nauczania (tradycyjne: rozmowa, dyskusja, odgrywanie ról, rozwiązywanie problemów edukacyjnych, działalność projektowa, prezentacja, uczenie problemowe, web quests, gra językowa, blended learning, flipped learning itp.), które przyczynią się do bardziej efektywnej organizacji procesu edukacyjnego.

Słowa kluczowe: motywacja, metoda nauczania, kształcenie na odległość, technologie internetowe, uczelnia, nauka języka angielskiego, nauka języka polskiego.

Bashmanivskyy Olexiy, Yarynovska Kateryna. Formation of motivation and choices of English and Polish learning methods by university students within distance education

The article deals with the problem of formation of motivation and choice of methods of learning Polish and English as foreign languages by students in higher education institutions. The author determined that among the main tasks that distance education in the field of foreign languages poses to us is the formation of communicative competence of students and their development of four main types of communication: reading, listening, speaking and writing. The applicant must be fluent in the material in order to be able to competently express his opinion orally and in writing.

The dominant problem that became the object of research is the method of learning foreign languages, in particular Polish and English, by students of higher education institutions in the conditions of distance learning. The relevance of the study is absolutely determined by our society and surrounding events: European integration, close cooperation with representatives of these countries, recognition of these languages as languages of international communication level. The article presents an analysis of ways of forming the motivation of a modern student of education in learning foreign languages, analyzes the most popular platforms for learning foreign languages (Zoom, Google Meet, Skype, Google Clas, Microsoft Teams), emphasizes the importance of special teacher training for the educational process in conditions of remote technologies, the main teaching methods and techniques were analyzed (traditional: conversation, discussion, role play, solving educational problems, project activity, presentation, problem-based learning, web quests, language game, blended learning, flipped learning, etc.), which will contribute to a more effective organization of the educational process.

Key words: motivation, teaching method, distance education, web technologies, institution of higher education, English language learning, Polish language learning.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Ми живемо в епоху трансформації, технологізації та модернізації суспільства. На тлі історико-політичних та соціальних умов освіта теж видозмінюється та шукає найбільш ефективні методики й технології здійснення навчального процесу. Саме тому дистанційна освіта має значні переваги серед усіх інших видів та типів здобуття освіти, оскільки вона дає змогу навчатися з будь-якого куточка України чи світу. Дистанційні технології навчання, звісно, цілком і повністю залежать від наявності технічного обладнання, девайсів (гаджетів) та стабільного підключення до мережі інтернет, проте вони відкривають перед нами мільйони можливостей, зокрема й освітніх. Використання веб-сервісів та ресурсів дозволяє нам створювати велику кількість платформ і застосунків, при цьому абсолютно безперешкодно надаючи доступ до значного масиву інформації, скопільованого,

систематизованого та інтегрованого в єдине ціле. Дистанційні технології передбачають широкий функціональний спектр освітніх послуг: базові освітні курси, стажування та підвищення кваліфікації, тренінги, вебінари, майстер класи, навчальні схеми / таблиці / відео- та аудіоматеріали / робота з фахівцями тощо.

В умовах сьогодення майже всі заклади вищої освіти активно працюють над запровадженням системи дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це специфічна форма організації процесу освіти, яка має за основу використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та забезпечує двосторонню ефективну інтерактивно-інформаційну взаємодію серед учасників освітнього процесу незалежно від місця їх перебування. Основною метою дистанційного навчання у вищій школі є надання можливостей студентам самотійно або напівсамотійно опрацювати навчальний матеріал, при цьому отримувати всі необхідні рекомендації, настанови та консультації в зручний для них час та в зручному форматі.

Домінантною проблемою, яка стала об'єктом нашого дослідження є вивчення іноземних мов, зокрема польської та англійської студентами закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Актуальність вивчення абсолютно зумовлена нашим суспільством та навколишніми подіями: євроінтеграція, тісна співпраця з представниками цих країн, визнання цих мов як мов міжнародного рівня спілкування.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Незважаючи на досить широке застосування технологій дистанційної освіти, теоретичних досліджень із обраної тематики обмаль. Значний внесок у розвиток наукових досліджень і розробку вузькогалузевих питань, що стосуються впровадження в практику здійснення навчального процесу ідей дистанційної освіти зробили Н. Мукан, В. Биков, М. Носкова. Специфіку й особливості використання сучасних засобів навчання в умовах дистанційних технологій на прикладі вивчення саме іноземних мов репрезентують С. Олексієнко, О. Чорна, І. Сидоренко, Л. Хоменко. Також варто зазначити вчителів-методистів, котрі розробляють уроки, адаптовані під дистанційний процес навчання та розробляють курси відеоуроків. Ці матеріали теж можуть слугувати непоганими джерельними базами для теоретичного та практичного аналізу освітнього процесу в навчанні іноземних мов студентами ЗВО [2].

Дистанційне навчання не є формою обов'язкового навчання або видом лише самотійної діяльності. Воно будується на основних засадах змісту, мети, завдань та компетентностей звичного для нас очного навчання. Але навколишні події, які впливають на специфіку подання навчального матеріалу й різновиди взаємодії викладачів та здобувачів освіти суттєво відрізняються.

Дистанційна форма навчання може ефективно застосовуватися для вивчення іноземних мов здобувачами вищої освіти на будь-якому рівні навчання. Ефективність такого виду й типу залежить від багатьох чинників. Найперший це, звісно, методичне наповнення та методичні матеріали освітньої компоненти, що супроводжують кожне заняття. Такі матеріали для дистанційного вивчення мають бути спрямовані на самотійний розвиток іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти, набуття та відшліфовування всіх необхідних мовних навичок, забезпечувати всі необхідні умови для сприймання та відтворення нового лінгвістичного матеріалу з подальшим практичним застосуванням, спонукати до проблемної роботи, творчого пошуку.

Сучасна особистість почувається більш упевнено в суспільстві, якщо володіє хоч б однією нерідною мовою. Це напряму залежить від роду діяльності чи професійної орієнтації, адже в сучасних реаліях велика кількість компаній, фірм, організацій чи установ співпрацюють з іноземними партнерами. Дуже часто на співбесідах при прийомі на роботу незнання іноземної мови відіграє вирішальну негативну роль. Найбільш поширеною серед країн Європи та Америки безумовно є англійська мова, але якщо зауважити останні зміни в освітньому просторі, соціально-історичні умови та зміну пріоритетів у міжнародному партнерстві, треба відзначити популярність польської мови. Саме тому дослідження процесу вивчення іноземних

мов на прикладі англійської та польської в умовах дистанційного навчання є аспектом, який потребує вивчення.

Основою метою дослідження є окреслення процесу формування мотивації та вибору методик для вивчення англійської і польської мов як іноземних в умовах дистанційного навчання. Поставлена мета передбачає реалізацію таких завдань: а) характеристика особливостей дистанційного навчання; б) висвітлення специфіки формування позитивної мотивації здобувачів вищої освіти; в) систематизація та узагальнення вже відомих напрацювань, що стосуються методів навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Специфіка дистанційного навчання студентів закладу вищої освіти полягає насамперед у двосторонній мотивації до навчання та потребі здобути якісну освіту, поглиблювати знання, удосконалювати вже набуті вміння та навички або здобувати нові. Власне кажучи, здобувач вищої освіти цілком має уявлення про процес навчання та мотивацію, тому дистанційне навчання стане для нього лише кроком до нових можливостей, а не тягарем. Ще одна особливість дистанційних технологій полягає у виникненні певних проблем з технічного боку: невміння користуватись мережею чи за стосунками, неволодіння пошуковими засобами тощо.

Проблема мотивації в сучасній педагогіці, зокрема складність її формування та підтримки стабільного інтересу здобувачів у процесі навчально-виховної діяльності, динамічний та стрімкий розвиток технологій, формування педагогом позитивної реакції на всі труднощі та успішне їх подолання входять як домінуючі складові до численних наукових дискусій.

Розуміння суті явища науки дуже добре ілюструє дефініція Л. Латишева, який зазначає, що «мотивація у вивченні іноземних мов за своєю природою являє собою сукупність дій, які застосовує викладач, з метою ініціювання, зацікавлення, активізації навчальних груп для досягнення ефективності у навчанні» [1, с. 7].

С. Байдацька, К. Боровик та О. Вінійчук у одній зі своїх статей подають нам аргументацію, щодо деяких аспектів мотивації в навчанні, зокрема наголошують на тому, що у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти України одним із домінуючих завдань є формування конкурентоспроможного спеціаліста на сучасному ринку праці. Саме тому більшість ЗВО пропонує студентам вивчення кількох іноземних мов, незалежно від спеціальності, серед них англійської та польської. Основними факторами, які сприяють підвищенню загальної мотивації студентів до вивчення іноземних мов, на їх думку, є:

- загальна спорідненість мов;
- польська мова – офіційна мова Євросоюзу, а англійська мова одна з найбільш поширених у світі;
- фаховий інтерес та кар'єрні перспективи, які відкривають знання цих мов;
- реалізація вже набутих мовленнєвих компетентностей на практиці, зокрема в такий спосіб: міжнародні конференції, програми студентських обмінів, наукове стажування та інші проекти із закордонними партнерами;
- прозора й чітка національна система оцінювання знань, умінь та навичок;
- цікаві сучасні лінгводидактичні та методичні матеріали;
- широкий спектр тем, залучення значної парадигми лінгвокультурного та соціоісторичного контексту;
- використання викладачами інноваційних методів і засобів вивчення іноземних мов;
- залучення викладачами різних видів роботи під час занять: діалогові, ігрові, дискусійні, презентаційні матеріали;
- використання сучасних інтерактивних засобів, аудіоматеріалів та відеофайлів, бібліотек подкастів, які значно пришвидшують процес опанування мовою;
- установа невимушеної та приятельської атмосфери в спілкуванні між учасниками освітнього процесу на заняттях;
- високий науково-методичний та освітній рівень викладача, котрий забезпечує відповідну якість освітнього процесу;

- диференціація та індивідуалізація підходу до здобувачів, тобто врахування їх індивідуальних особливостей, вузькогалузевого спрямування та рівня мовної загальної і специфічної компетентності групи, що вивчає ту чи ту мову [1, с. 7–8].

Крім описаних вище чинників, дуже важливе значення має те, що в процесі дистанційного вивчення іноземних мов здобувач має змогу перебувати в абсолютно комфортних для себе умовах, і це уможлиблює створення зручного графіка, який сприятиме більш ефективному навчанню. Не менш важливі фактори, що додають мотивації – це заощадження часу, коштів тощо. Позитивно впливає на формування навчальної мотивації в здобувачів індивідуальний контакт з модератором, тобто викладачем, можливість отримати швидко зворотною відповідь [13].

Іноземна мова, зокрема польська та англійська як засоби міжкультурної комунікації, відіграє одну із найважливіших ролей в модернізації умов соціально-економічного, суспільного та політичного розвитку України в сучасних умовах. Логічно, що більш інтенсивним стає застосування різноманітних комп'ютерних технологій, інтернет-ресурсів, цифрових пристроїв, технологій Веб 2.0, дистанційного навчання в системі вищої освіти. Проте разом з тим з'являється проблема безсистемності використання інформаційних технологій в сучасному освітньому процесі [3].

Згідно з «Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні», котра була запроваджена постановою Міністерства освіти і науки України ще на початку XXI століття, дистанційна освіта репрезентується як така форма навчання, що реалізується технологіями дистанційної освіти. Такі технології поділяються на педагогічні та інформаційні [6].

У систематизованому вигляді платформи дистанційного навчання, якими зараз послуговується більшість закладів освіти України та світу, можна визначити й розглядати як таке програмне забезпечення, котре має здатність робити доступною реалізацію будь-яких педагогічних або ж інформаційних технологій дистанційної освіти [5].

Детальний розгляд особливостей викладання іноземних мов в умовах дистанційного навчання в сучасному комунікативно-освітньому середовищі підтверджує те, що специфіка зумовлена освітньою компонентою «Іноземна мова», або «Англійська мова», або «Польська мова». Особливість цих предметів полягає в тому, що основними компонентами змісту вивчення іноземної мови є навчання різних видів мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання та письмо.

У зв'язку з останніми соціальними подіями відбувся масових перехід до онлайн навчання. Такий формат поставив перед закладами вищої освіти проблему якнайшвидшого створення сучасних освітніх онлайн платформ і розробки програм, які б забезпечили якісне отримання освіти в умовах дистанційного здійснення навчального процесу. Зараз електронні програми, застосунки та навчально-методичні матеріали створюються дуже швидко й постійно вдосконалюються командою висококваліфікованих педагогів, методистів та іншими працівниками освітньої галузі. Система за типом електронного портфоліо дозволяє повністю електронізувати навчальний процес, у такий спосіб навчальні програми дисциплін можуть бути доступними для здобувачів у будь-який час. Більшість таких програм розділені на модулі, що мають всі необхідні матеріали, описують структуру, зміст тієї чи тієї освітньої компоненти і, звичайно, посилання на фахову корисну літературу, аудіо-, відеоматеріали, підкасти тощо.

Найбільш популярними платформами для проведення онлайн занять, які репрезентують нам змогу проведення відеоконференцій, є такі: Zoom, Google Meet, Skype, Google Clas, Microsoft Teams. Переважно всі ці платформи освіти надають функцію або ж перенаправляють нас туди, де є змога контролювати засвоєння пройденого матеріалу, виконувати контрольні роботи тощо. Є також додатки-месенджери – Viber, Messenger або Telegram, котрі теж є допоміжними.

Звісно, за час розвитку дистанційного навчання можемо відзначити певну еволюцію: маємо уже готові платформи з необхідними вмонтованими інструментами для дистанційної освіти. Найбільш зручними та інтерактивними платформами для такого навчання є такі: LOTUS

Learning Space, Moodle, Sakai, Teams, eFront. Проте під час вибору відповідної платформи для навчання іноземної мови в дистанційних умовах маємо враховувати специфіку: інтерфейс програми, функції викладання мультимедійних матеріалів (аудіо-, відеоматеріали для перегляду та прослуховування), презентації, демонстрація текстів та посилання на корисні інтернет-ресурси, контроль тих, хто доєднується та виконує завдання та ще багато інших аспектів [8].

Усі ці фактори дають змогу найбільш ефективно здійснювати навчальний процес в дистанційних умовах. Основні види діяльності, що використовуються для проведення описаних занять, подібні до абсолютно звичних видів навчання: *бесіди, дискусії, обговорень, рольових ігор з вирішенням навчальних проблем* (особливо ефективних на початкових стадіях вивчення іноземних мов), проєктної діяльності тощо. Досить ефективним прийомом удосконалення та систематизації знань із іноземної мови під час онлайн освіти можна вважати *презентації* (тематичні, узагальнювальні). Хоча презентацію не можна вважати інноваційним методом навчання, але її ефективність заперечувати теж не можна, оскільки вона впливає одразу на кілька видів пам'яті: слухову, зорову, емоційну й ритміко-моторну. У процесі власних виступів із матеріалами здобувач може використовувати для себе опори: схеми, ключові слова, таблиці, картинки аудіоматеріали. Досить ефективно буде використовувати презентації на теоретичних курсах вивчення іноземних мов, оскільки це дасть змогу узагальнити, систематизувати вже вивчене, а також урізноманітнити спосіб викладу матеріалу.

Досить цікавими є *тренінгові форми інтерактивного навчання*, метою яких є розвиток навичок практичної міжособистісної комунікації, необхідної й при вивченні польської, і англійської як іноземних у процесі навчання. Однією з основних переваг тренінгу є можливість активного включення в освітній процес усіх учасників онлайн сесії. Викладач, котрий проводить тренінг, має обов'язково володіти психолого-педагогічними засадами роботи з колективом і подібним видами роботи та вміти ефективно їх застосовувати в процесі навчання, знати методику навчання іноземних мов тощо [8]. Під час тренінгу на уроці іноземної мови можемо використовувати елементи лекційні, але при цьому з активною взаємодією аудиторії та викладача, наприклад артикуляція звуків чи лексем – викладач показує на прикладі, а учасники тренінгу повторюють.

У контексті навчання польської й англійської мов як іноземних варто ще проаналізувати інтерактивну форму – *проблемне навчання*. В умовах дистанційної освіти важливою є не лише постановка проблемного питання, а й майстерність побудови роботи у такий спосіб, щоб отримати фідбек. Як наслідок – стимуляція творчого мислення здобувачів, ефективний спосіб здобуття нових знання, навички та уміння [8]. Розглянемо проблемне навчання на прикладі польської мови: питання різниці в артикуляції носових звуків та інших голосних: із чим пов'язане збереження носових звуків у мові та в чому основні артикуляційні диференціації. Здобувач має скомпільовати свої знання з історії та практики мови, фонетики, а також застосувати методи аналізу, синтезу, порівняння тощо для розв'язання проблеми.

Дискусії в групах проводяться зазвичай за якоюсь конкретно обраною темою та з акцентом на знаходження правильного рішення й комунікативного взаєморозуміння. Такі дискусії сприяють кращому засвоєнню вже відомого матеріалу, а також змушують дізнаватись щось нове для вирішення поставленого вчителем проблемного питання. Техніка використання проблемних питань ефективна лише тоді, коли здобувачі мають певний рівень володіння іноземною мовою, адже він передбачає систематизацію та узагальнення багатьох видів навчального матеріалу, а також розробку висновків. Дискусії можуть стосуватися будь-якої тематики, яку вивчають здобувачі (наприклад: *Moja dzień – мій день польською*). Дуже добре, коли здобувачі спілкуються на заняттях без підготовки, а вчитель дає комунікативну ситуацію або проблемне питання. Така імпровізація сприяє більш ефективному розвитку практичного використання мови, безпосередньо в процесі комунікації.

В умовах дистанційної освіти досить поширеною стала адаптація проблемного навчання – квест, а більш точно *веб-квест*. Це специфічний вид пошукової діяльності, відповідно до якої здобувачі знаходять необхідну інформацію в літературних / інтернет джерелах за вказівниками вчителя, при цьому основною метою є досягнення якогось певного спільного або індивідуального результату. Основна функція квесту – сприяти розвитку критичного мислення, синтезу, аналізу отриманої інформації. Презентація результатів виконання веб-квесту і його правил, умов може відбуватися в різних формах: усний звіт, створення презентаційних матеріалів, написання есе або міні-творів, створення власної веб-сторінки / порталу тощо [8]. Мовний веб-квест досить ефективний при вивченні лексикології та фразеології, а також при застосуванні порівняльного вивчення мов (польської / англійської та української). Практичний аспект застосування веб-квесту: викладач має попередньо розробити завдання й під час проходження квесту лише направляти здобувачів та давати настанови. Найбільш поширеними вважаються веб-квести з вивчення лексики англійської та польської мов.

До методів, які сприяють розвитку комунікативної компетентності та мають високий рівень мотивації здобувачів, належить *мовна гра*. Серед таких видів діяльності, що безпосередньо можна застосовувати у вивченні польської та англійської мов є: ділова гра, проектування, індивідуальна та інноваційна ігри, моделювання ситуацій, пошуково-апробаційна, проблемно-орієнтована тощо [8]. Цей вид роботи характеризується ненав'язливим оволодінням інформації, активністю уяви. Практично всі названі вище різновиди ігор можемо адаптовувати для дистанційного навчання іноземних мов. Мовні ігри найбільш доцільно використовувати при роботі зі студентами молодших курсів, оскільки їм так буде легше сприймати й засвоювати інформацію, наприклад: гра за ролями на тему *shopping: покупець і працівник магазину* тощо.

Особливу увагу маємо приділити розгляду змішаного навчання – *blended learning*. *Blended learning* – це цілеспрямований процес здобуття знань, розвитку вмінь та набуття навичок в умовах повної або часткової інтеграції аудиторної й позааудиторної освітньої діяльності здобувачів освіти та викладача на основі впровадження в навчальний процес технологій традиційного, дистанційного, електронного та мобільного навчання і їх змішування, за умов наявності самоконтролю здобувача за часом, місцем, способами й формами та темпом навчання [10].

У наших реаліях, тобто за активного використання дистанційних технологій *Blended learning* можна трактувати як різновид гібридних методик – синтез онлайн-навчання й самостійної роботи здобувачів за допомогою спеціальних інтернет-додатків для вивчення іноземних мов, наприклад: MyEnglishLab від видання Pearson Education, Duolingo, Lingualeo тощо. Така технологія дистанційного навчання іноземних мов за допомогою *Blended learning* має будуватися за певною схемою:

1) онлайн – під час ініціюючого етапу здобувачі на базі якогось інтернет-додатка, за допомогою викладача (ментора) опрацьовують блок теоретичного та практичного матеріалу (це можуть бути вправи з електронного посібника, аудіювання, перегляд відеосюжетів) та обговорення з викладачем пройденого матеріалу, коментування незрозумілих раніше моментів;

2) самостійне (індивідуальне) навчання – закріплення вивченої інформації (може відбуватися в будь-який зручний для здобувача час за допомогою виконання завдань у тому ж самому додатку з яким працювали раніше) [4].

Повністю протилежним до змішаного навчання є технологія *перевернутого навчання (flipped learning)* – методологія, що надихає викладачів на абсолютне оновлення традиційних для нас методів навчання та запровадження нових технологій для навчання, зокрема для вивчення іноземних мов. Така технологія дозволяє використовувати різні допоміжні інтерактивні матеріали, а отже пріоритет надається активному навчанню, а традиційні методичні матеріали залишаються для домашнього опрацювання здобувачами [9].

Використання технології перевернутого навчання набирає виняткової популярності в умовах дистанційної форми, коли більшість матеріалу здобувачам доводиться опановувати самостійно, а консультації з викладачем мають характер наставництва. Зрозуміло, що такий підхід потребує значних зусиль від викладача, котрий повинен набагато раніше продумати специфіку курсу, підготувати відеоматеріали чи презентацію для здобувачів. Найбільш оптимальним такий підхід є за умови відсутності інтернету, світла чи наявності інших технічних негараздів, що можуть завадити ефективному здійсненню процесу навчання. Він «дає їм свободу щодо того, як, коли і де вони вчаться – і це дозволяє їм взаємодіяти з відеоконтентом у той спосіб, який їм найбільше підходить» [12]. Насправді перевернуте навчання лишає великий об'єм інформації за здобувачем освіти, а викладач лише виступає в ролі консультанта. Проте у вивченні іноземних мов такий прийом рекомендовано застосовувати на старших курсах, коли кожен зі студентів вже має певний знанневий багаж, орієнтується в матеріалі та має власну апробовану структурну модель навчання.

Отже, інноваційні технології в навчанні – це професійно-орієнтований процес вивчення іноземної мови, іншими словами проєктна робота в освіті, активне застосування телекомунікаційних та інформаційних технологій, робота з різними інтернет-програмами для вивчення іноземних мов (система мультимедіа), використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (блоги, форуми, електронна пошта) [7, с. 251].

На сучасному етапі розвитку методичної науки основною технологією навчання іноземних мов, зокрема польської й англійської є *комунікативна методика*. У процесі навчання за такою технологією здобувачі набувають комунікативної компетенції – здатності вільно володіти мовою незалежно від конкретних ситуацій. Вони мають змогу навчатися комунікації безпосередньо в процесі. Відповідно до такого спрямування, усі тренінгові завдання повинні бути актуальними, цікавими та корисними для спілкування (наприклад: *information gap, choice, feedback* тощо). Найважливішою характеристикою описаного підходу є використання в процесі вивчення мови, автентичних (польських чи англомовних) матеріалів, а не їх українських аналогів. Комунікативна взаємодія здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання може бути побудована найрізноманітнішими способами: у парах, трійках, невеликих чи великих групах або й з усім масивом здобувачів одразу [11].

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Організація та здійснення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання ставить перед всіма його учасниками декілька викликів. Основною метою навчання англійської та польської мов як іноземних у закладах вищої освіти є розвиток комунікативної компетентності здобувача. Саме тому викладач має дуже точно підібрати методіку здійснення навчально-виховного процесу для того, щоб забезпечити його ефективність. Найпершим чинником, що є запорукою успішного освітнього процесу є формування позитивної мотивації здобувачів. Наступним – підбір технологій та технік навчання. Найбільш поширеними платформами для навчання в дистанційних умовах є: Zoom, Google Meet, Skype, Google Clas, Microsoft Teams, LOTUS Learning Space, Moodle, Sakai, Teams, eFront. Найпопулярнішими методами вивчення польської та англійської мов можемо вважати бесіди, дискусії, обговорення, рольові ігри, вирішення навчальних проблем, проєктну діяльність, презентації, проблемне навчання, веб-квести, мовні ігри, змішане навчання (*blended learning*), перевернуте навчання (*flipped learning*) тощо. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в детальному розгляді кожної з методик, описаних у цій науковій розвідці, безпосередньо під час кожного із етапів навчального заняття.

Список використаних джерел та літератури

1. Байдацька С., Боровик К., Вінйчук О. Особливості формування позитивної мотивації студентів до вивчення польської мови в умовах дистанційної освіти. *Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов*. Київ. 2022. С. 7–9.
2. Венґрін М., Носкова М. Актуальність та ефективність вивчення іноземної (польської) мови дорослими за допомогою методів дистанційного навчання. *Young Scientist*. 2021. 5(93). С. 59–63.

3. Висотченко С. Викладання іноземних мов в умовах дистанційного навчання. *Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов*. Київ, 2022. С. 17–19.
4. Ворначев А. Blended learning як інноваційний підхід дистанційного навчання іноземної мови. *Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов*. Київ, 2022. С. 22–25.
5. Дуніна І. Платформи дистанційного навчання в університетах Франції *Науковий вісник Донбасу*. 4. 2011. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_4_7 (дата звернення 10.08.2022).
6. *Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні*. Режим доступу <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> (дата звернення 10.08.2022).
7. Кузьмінський А., Омеляненко В. Педагогіка. Київ, 2008. 447 с.
8. Михайлова Н. Методи та форми дистанційного навчання іноземної мови за умов пандемії. *Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов*. Київ, 2022. С. 63–66.
9. Слободяк С. Використання методології перевернутого навчання в умовах дистанційної освіти. *Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти: зб. наук. праць*. Ізмаїл, 2021. С. 71–74.
10. *Теорія та практика змішаного навчання*. Харків, 2016. 284 с.
11. Федішин О. Інноваційні підходи до вивчення іноземних мов. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*. Київ, 2017. Ч. 1. С. 214–218.
12. An Introduction to Flipped Learning: remote operations guidance. Lesley University. Режим доступу <https://lesley.edu/article/an-introduction-to-flipped-learning> (дата звернення 10.08.2022).
13. Ledzińska M. Człowiek współczesny w obliczu stresu informacyjnego. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN. 2009
14. Postrzeganie Internetu i nowoczesnych technologii w Polsce. Raport IBRIS dla Fundacji Orange. 2015.
15. Sawiński J. Sposoby aktywizowania uczniów w szkole XXI wieku. Pytania, refleksje, dobre rady. Poradnik nauczyciela, Warszawa. 2014.

References (translated & transliterated)

1. Baidatska, S., Borovyk, K., Viniichuk, O. (2022). Osoblyvosti formuvannya pozytyvnoi motyvatsii studentiv do vyvchennia polskoi movy v umovakh dystantsiinoi osvity [Peculiarities of the formation of positive motivation of students to study the Polish language in the conditions of distance education]. *Vykorystannia dystantsiinykh osvitynykh tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov [The use of distance educational technologies in teaching foreign languages]*. Kyiv. Pp. 7–9. [In Ukrainian].
2. Venhrin, M., Noskova, M. (2021). Aktualnist ta efektyvnist vyvchennia inozemnoi (polskoi) movy doroslymy za dopomohoiu metodiv dystantsiinoho navchannia [Relevance and effectiveness of learning a foreign (Polish) language by adults through distance learning methods]. *Young Scientist*. 5(93). Pp.5 9–63. [In Ukrainian].
3. Vysotchenko, S. (2022). Vykladannia inozemnykh mov v umovakh dystantsiinoho navchannia [Teaching foreign languages in the conditions of distance learning]. *Vykorystannia dystantsiinykh osvitynykh tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov [The use of distance educational technologies in teaching foreign languages]*. Kyiv. Pp. 17–19. [In Ukrainian].
4. Vornachev, A. (2022). Blended learning yak innovatsiynny pidkhid dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy [Blended learning as an innovative approach to distance learning of a foreign language]. *Vykorystannia dystantsiinykh osvitynykh tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov [The use of distance educational technologies in teaching foreign languages]*. Kyiv. Pp. 22–25. [In Ukrainian].
5. Dunina, I. (2011). Platformy dystantsiinoho navchannia v universytetakh Frantsii [Distance learning platforms in universities of France]. *Naukovyi visnyk Donbasu [Donbas Buletin]*. 4. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_4_7 [In Ukrainian].
6. *Kontsepsiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini [The concept of distance education development in Ukraine]*. Retrieved from: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> [In Ukrainian].
7. Kuzminskyi, A., Omelianenko, V. (2008). *Pedahohika [Pedagogy]*. Kyiv. P. 251. [In Ukrainian].
8. Mykhailova, N. (2022). Metody ta formy dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy za umov pandemii [Methods and forms of distance learning of a foreign language in a pandemic.]. *Vykorystannia dystantsiinykh osvitynykh tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov [The use of distance educational technologies in teaching foreign languages]*. Kyiv. Pp.63–66. [In Ukrainian].
9. Slobodiak, S. (2021). Vykorystannia metodolohii perevernutoho navchannia v umovakh dystantsiinoi osvity [The use of flipped learning methodology in distance education]. *Aktualni problemy navchannia inozemnykh mov v umovakh dystantsiinoi osvity [Actual problems of teaching foreign languages in distance education: collection of scientific works]*. Izmail. Pp. 71–74. [In Ukrainian].

10. *Teoriia ta praktyka zmishanoho navchannia [Theory and practice of blended learning]* (2016). Charkiv. 284 p. [In Ukrainian].
11. Fedyshyn, O. (2017). Innovatsiini pidkhody do vyvchennia inozemnykh mov [Innovative approaches to learning foreign languages]. *Ukrainska mova v yurysprudentsii: stan, problemy, perspektyvy [Ukrainian language in jurisprudence: state, problems, prospects]*. Kyiv. 1. Pp. 214–218. [In Ukrainian].
12. *An Introduction to Flipped Learning: remote operations guidance*. Lesley University. Retrieved from: <https://lesley.edu/article/an-introduction-to-flipped-learning>
13. Ledzińska, M. (2009). Człowiek współczesny w obliczu stresu informacyjnego. Warszawa. *Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN*.
14. *Postrzeganie Internetu i nowoczesnych technologii w Polsce* (2015). Raport IBRIS dla Fundacji Orange
15. Sawiński, J. (2014). Sposoby aktywizowania uczniów w szkole XXI wieku. *Pytania, refleksje, dobre rady. Poradnik nauczyciela*, Warszawa: Difin.

Статтю отримано 07.09.2022 року

Прийнято до друку 27.10.2022 року